

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Det foreslås, at der kan ydes statsgaranti for lån, der optages i Dansk Landbrugs Realkreditfond til sanering og omlægning af gæld. Garantien kan ydes for lån til ejere af jordbrugsbedrifter, hvis husstanden yder en arbejdsindsats på bedriften på mindst 900 timer pr. år, eller hvis ansøger har jordbrug som hovederhverv, hvis gældsprocenten udgør mindst 70, og hvis ansøger har økonomisk overlevelsessevne. Lånet kan udgøre indtil 30 pct. af ejendommens kontantværdi. Endvidere foreslås fritagelse for stempelafgift for lånet samt i et lovforslag, der fremsættes af boligministeren, fritagelse for tinglysningsafgift.

I det lovforslag, der fremsættes af boligministeren, foreslås ligeledes fritagelse for tinglysningsafgift ved omprioritering af realkreditlån med indeksslån. I forbindelse med en sådan omprioritering sker der automatisk refusion af stempelafgift. Endvidere foreslås i det af boligministeren fremsatte lovforslag en ændring af muligheden for indeksbelåning af jordbrugsejendomme.

1. Baggrund

Landbrugets samlede gæld er næsten fordoblet fra 1981/82 til 1991/92, fra 62 mia. kr. i kontantværdi til godt 111 mia. kr. ultimo 1991/92. Det er især gæld til realkreditinstitutterne, der er steget, og ved slutningen af 1991/92 udgjorde realkreditgælden knap 80 mia. kr. i kontantværdi eller godt 70 pct. af den samlede gæld. I midten af 1980'erne (ultimo 1986/87) udgjorde realkreditgælden 60 mia. kr., svarende til 65 pct. af den samlede gæld.

Der er blevet flere bedrifter med høj gæld. I 1986/87 havde godt 18 pct. af alle bedrifter over 70 pct. gæld, mens det i 1991/92 drejede sig om godt 30 pct. af bedrifterne eller 6.800 flere bedrifter end i 1986/87.

Det er først og fremmest heltidsbedrifternes gældsprocent, som har nået et højt niveau. Ved udgangen af 1991/92 lå heltidsbedrifternes gennemsnitlige gældsprocent på 60 mod 51 ved udgangen af

1981/82. Godt 10 pct. af heltidsbedrifterne var insolvente i 1991/92 mod ca. 7 pct. i 1981/82.

En stigende del af landbrugsproduktionen finder sted på bedrifter med høj gæld. Således fremstilles 42 pct. af landbrugsproduktionen nu på bedrifter med over 70 pct. gæld mod godt 30 pct. i 1986/87.

Den høje gæld bevirker, at landbrugserhvervet er blevet mere sårbart over for indkomstsvingninger end tidligere. Selv om opsparingen har været betydelig højere i de sidste par år end i begyndelsen af 1980'erne, bevirker den høje gæld og realrente, at mange bedrifters overlevelse må anses for truet.

Mødvirkende hertil har været de betydelige tab, der er lidt i 1992 som følge af den dårlige høst. Samtidig fører kreditorerne en mere restriktiv udlånspolitik end tidligere og dertil kommer den generelle usikkerhed om udviklingen i indtjeningen som følge af EF-reformen og GATT-forhandlingerne. Herved er overlevelsessevnen blevet usikker for mange og dispositionsfriheden væsentlig reduceret for andre.

På baggrund af udviklingen i landbrugets gæld er det regeringens opfattelse i overensstemmelse med tankerne i regeringsgrundlaget, at der skal gøres en særlig indsats for landmænd, der udviser gode indtjeningsforhold i deres bedrift, men hvis overlevelsessevne er truet som følge af høj gæld.

2. Lovforslagets indhold

Efter forslaget kan der ydes 100 pct. statsgaranti for lån i Dansk Landbrugs Realkreditfond til omlægning og sanering af gæld. Garantien ydes for lån til ejere af jordbrugsejendomme, d.v.s. ejendomme inden for landbrug, gartneri, skovbrug m.v.

Lånet ydes som et 15-årigt nominelt forrentet kontantlån eller som et 15-årigt indeksslån. Lånet afdrages efter serielånsprincippet. Lånet skal placeres inden for 100 pct. af ejendommens kontantværdi.

Det er en betingelse for statsgarantien, at ansøger og dennes husstand yder en arbejdsindsats på mindst 900 timer på bedriften pr. år, eller at ansøger har jordbrug som hovederhverv. Ansøgers gældsprocent skal udgøre mindst 70. Endvidere skal det godtgøres, at ansøger har økonomisk overlevelsessevne.